Gemeente Amsterdam

Duurzaam Stadsbos van de Toekomst

Opweg naar Ambitiedocument en Bosagenda 2019-2022

feb-23

Inhoudsopgave

1 Voorwoord

2. De waarde van het Amsterdamse Bos

3. Het Amsterdamse Bos in de Metropool Regio

5. Het Bos binnen de Amsterdamse context

6. Het Bos in cijfers

7. Uitdagingen voor het Bos

8. Ambities voor het Bos

9. Beschermen

10. Bereikbaarheid

11. Benutten en ontwikkelen

12. Positioneren en verbinden

13. Het participatieproces onder de loep

12 Bos agenda 2019-2022

Voorwoord

Het ambitiedocument *Duurzaam Stadsbos van de Toekomst* vormt samen met *De Bosagenda 2019-2022* het kompas voor de kansen en keuzes die het Amsterdamse Bos biedt op de kortere en langere termijn. Het verleidt en inspireert initiatiefnemers en andere betrokkenen tot het maken van innovatieve plannen met als doel dat het Amsterdamse Bos haar onderscheidende en unieke karakter behoudt en versterkt.

Het coalitieakkoord 'Een nieuwe lente, een nieuw geluid, is de aanleiding om een Bosplan nieuwe stijl te maken. Met ambities die passen bij deze tijd met aandacht voor natuurwaarden, verdienvermogen en positionering van het Bos in nauw overleg met alle belanghebbenden in en rond het Bos.

Nieuwe stijl omdat - anders dan bij eerdere Bosplannen - de omgeving van het Bos intensief heeft meegewerkt en meegedacht over de manier waarop de verschillende ambities van het Bos naast elkaar en met respect voor elkaar gerealiseerd kunnen worden. Deze aanpak heeft geleid tot dit breed gedragen *Bosplan*.

Dummy

Het laatste vastgestelde Bosplan dateert alweer van 2012. Sindsdien is er veel verandert. Ontwikkelingen als toenemende verstedelijking, veranderend ruimte gebruik en het toenemend belang van natuurbehoud en biodiversiteit vragen om een nieuwe afweging van belangen in het Bos. Dit Bosplan biedt daarop een goed onderbouwd antwoord.

De waarde van het Amsterdamse Bos

Het Amsterdamse Bos is hèt toonaangevende natuur- en recreatiegebied van de metropool Amsterdam. Het biedt een breed palet aan mogelijkheden voor sport, recreatie en natuurbeleving voor àlle inwoners van Groot-Amsterdam en bezoekers daarbuiten.
Daarnaast fungeert het Bos als een grote groene long die een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid van de steeds verder oprukkende bebouwing en verstedelijking.
Het unieke van het Amsterdamse Bos is de balans tussen natuur en recreatie die na 85 jaar nog altijd fier overeind staat.
Daarnaast is het Bos een belangrijke schakel in het Natuurnetwerk Nederland en dient het in de Metropool als voorbeeld voor de manier waarop natuurontwikkeling en recreatie hand in hand kunnen gaan.

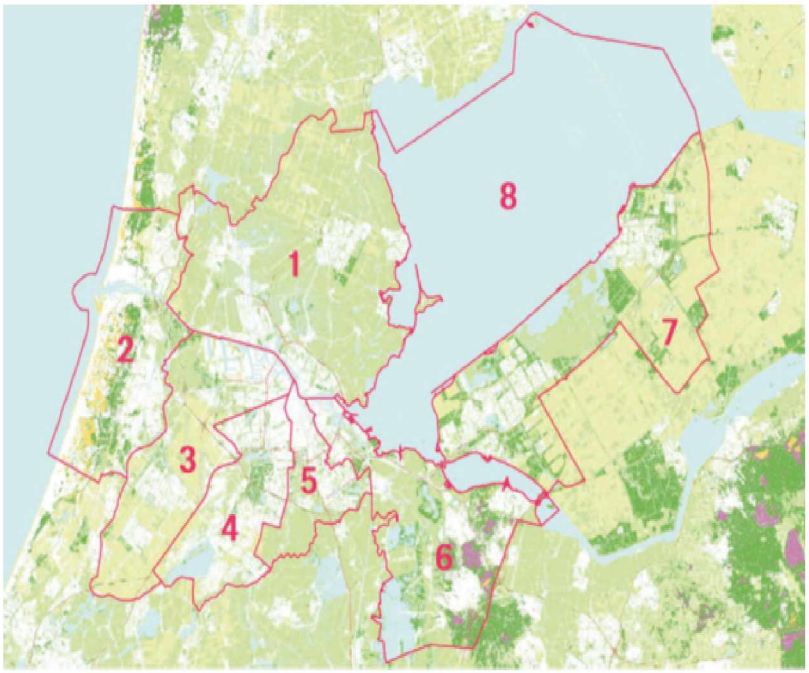
Het Amsterdamse Bos in de MRA

Het Amsterdamse Bos maakt deel uit van de diverse landschappen van de Metropoolregio Amsterdam De verstedelijking en de grote ruimtelijke opgaven, zoals energieopwekking en klimaatadaptatie maar ook ruimte bieden voor recreatie voor de steeds verder uitdijende bevolking in de MRA, brengen ingrijpende veranderingen met zich mee.

De MRA heeft afgelopen half jaar ateliers georganiseerd waarin op gebiedsniveau is besproken op welke wijze de landschappelijke kwaliteit kan worden behouden of versterkt. Het Amsterdamse bos maakt deel uit van de Westeinderscheg.

Eindresultaat maart 2019 bekend:

- de uitdaging waar het gebied voor staat, gerelateerd aan de stapeling van ruimtelijke opgaven;
- de daaruit resulterende knelpunten en kansen;
- uitwerking van mogelijke koersen voor ontwikkeling van het landschap;
- inzicht in de daarbij behorende investeringen en perspectieven voor dekking

1. Zaanstreek/Waterland, 2. Binnenduinrand, IJ-mond, 3. Spaarnwoude (Tuinen van West, Brettenzone), Haarlemmermeer West, 4. Westeinderscheg (Schipholcorridor), 5. Amstelscheg (tot grens MRA), 6. Gooi en Vechtstreek (incl. Diemerscheg), 7. Flevoland (Almere, Lelystad), 8. Gooimeer, IJmeer, Markermeer.

Verbindend landschap

De diversiteit en kwaliteit van de landschappen zijn van grote waarde voor de Metropoolregio Amsterdam. Het landschap wordt gevormd door de activiteiten van de bewoners, ondernemers, overheden of terreinbeheerders. Daarom wil de MRA samenwerken aan het beheer en het versterken van de landschappelijke waarden.

provincies - gemeenten - vervoersregio - natuurorganisaties - agrariërs - waterschappen - vrijetijdssector - cultuursector - energiebedrijven - ...

Het landschap met onze dijken, de veenwinning, landgoederen of forten toont ons onze geschiedenis en geeft gebieden identiteit.

vertelt onze geschiedenis

Feit: De MRA telt drie UNESCO-monumenten
Opgave: Hoe kan bijvoorbeeld de productie van duurzame energie samengaan met het behoud van cultureel erfgoed?

Het landschap draagt bij aan het vestigingsklimaat en is de basis voor de vrijetijdseconomie en agrarische sector in de MRA

versterkt de economie

Feit: Quality of life – en daarmee groen - wordt steeds belangrijker in the war on talent tussen metropolen.
Opgave: Hoe geven we genoeg ruimte voor economische groei en versterken we de waarden van het landschap?

De MRA heeft unieke natuurgebieden, zoals de Oostvaardersplassen, de duinen, het Gooi en het Markermeer. De grutto is zelfs een nationaal symbool.

herbergt bijzondere flora & fauna

Feit: De MRA heeft 50.000 Ha natuur (500 km²)
Opgave: In Noord-Holland is in 300 jaar de biodiversiteit met 85% gedaald. Hoe keren we het bij?

Het landschap biedt ruimte om te ontspannen, sporten en te feesten, vermindert hittestress en draagt bij aan een betere luchtkwaliteit

Het zorgt voor een fijne leefomgeving

Feit: Elk jaar worden de natuur- en recreatiegebieden in de MRA 65 miljoen keer bezocht en besteden recreanten € 450 miljoen.
Opgave: Hoe kan de bouw van 230.000 woningen samengaan met versterking van de waarden van het landschap?

Het landschap houdt onze watermetropool droog door ruimte te bieden voor waterberging. De duinen zorgen ook voor drinkwater.

Het zorgt voor waterveiligheid en drinkwate

Feit: Een hoger waterpeil in veenweidegebieden leidt tot een belangrijke afname van CO2-uitstoot
Opgave: Hoe kan het landschap helpen steden klimaatbestendig te maken?

Van intensieve stadslandbouw, biologische melkveehouders tot stadslandbouw, het landschap produceert voedsel voor de regio en wereldmarkt.

Het levert ons voeds

Feit: Door de goede bereikbaarheid en een traditie van en handel en innovatie is in de MRA een sterke en diverse agro- en foodsector ontstaan.
Opgave: Verduurzaming van de landbouw goed voor natuur, lucht en bodem.

Meer toespitsen op Amsterdamse Bos

www.metropoolregioamsterdam.nl/landschap

Het Bos in de Amsterdamse context

In en om het Amsterdamse Bos zijn verschillenden (voorgenomen) beleidsplannen en toekomstvisies actueel. Gezamenlijk bieden ze zowel een kader voor de ambities van het Gemeentebestuur en de de ambities van het Bos. Tegelijkertijd dienen de (beoogde) kaders als uitdaging om daar waar mogelijk de ruimtelijke ontwikkelingen in de directe omgeving van het Bos aan te grijpen om de kwaliteit , bereikbaarheid en toegankelijkheid te versterken. In expertmeetings worden, samen met de belangrijkste spelers die betrokken zijn bij het Bos de kaders en randvoorwaarden voor de ambities van het Bos, in beeld gebracht. De expertmeetings vinden plaats in de periode maart/april 2019 . De belangrijkste plannen zijn:

- *Sportvisie 2025, S&B, de negen speerpunten hebben alle in meer of mindere mate betrekking op het Bos, dat veel ruimte biedt aan (top) sport (voorzieningen);*
- *Provincie Noord-Holland, PRV (provinciale Ruimtelijke Verordening); waarden en kenmerken natuurtypen (besluitvorming voorjaar 2019);*
- *Bestemmingsplan, omgevingswet: dit valt grotendeels onder de verantwoordelijkheid van gemeente Amstelveen. Op 27 september 2018 is een nieuw bestemmingsplan vastgesteld door de raad van Amstelveen;*
- *Visie Sportas: R&D, hierin principebesluit voor fietspad langs museumtramlijn. Sportcampus ligt voor driekwart in het Amsterdamse Bos. Planning: ambitienota en principebesluit bijna gereed. Bestuurlijk traject wordt gepland;*
- *Groenvisie, R&D, het Amsterdamse Bos is onderdeel van het Amsterdamse groen en valt dus ook onder het Amsterdamse groenbeleid. Planning 2020;*
- *Landschapsvisie, R&D, Amsterdamse ambitie met betrekking tot landschap/buitengebied. Het Amsterdamse bos maakt hiervan deel uit. Vastgesteld. Aandachtspunt is de beperkte ruimte die vanuit deze visie wordt geboden voor echt borgen en verder ontwikkelen van recreatieve- en sportieve voor het Planning begin 2019;*
- *Enter.nl: mogelijk doortrekken Noord-Zuidlijn met mogelijkheden om Bos beter te ontsluiten. Planning: eerste verkenning Groot Amsterdamse Bos gereed, trekker R&D. Enter en GAB op elkaar aansluiten;*
- *Verdi/Zuidas: ontwikkeling Jachthaventerrein Amsterdamsen Bos met splitsing van groen en bebouwing. Daarnaast mogelijkheden voor toegankelijkheid en ontsluiting van het Bos. Planning: principenota vastgesteld door B&W, 2017;*
- *Gebiedsagenda en Gebiedsplan stadsdeel Zuid, voorjaar 2019.*

Beleidsmatig verhaal waarin positie Amsterdamse bos t.o.v. genoemde plannen en visie wordt verwoord

Het Amsterdamse Bos in cijfers

Hier de belangrijkste resultaten Groot Groenonderzoek (komt nog) en het aanvullende onderzoek van OI&S (beschikbaar)

Uitdagingen voor het Amsterdamse Bos

1. **De betekenis van het Amsterdamse Bos voor de Amsterdammers en omwonenden neemt toe, terwijl Het Bos steeds meer onder druk staat.** Het Amsterdamse Bos is op een cruciaal punt beland. Na bijna 85 jaar is het Bos volwassen. De kernvraag is hoe we de natuur- en cultuurwaarden van het volgroeide Amsterdamse Bos kunnen behouden voor de toekomst in een sterk veranderende omgeving. Niet eerder is het Bos geconfronteerd met een dergelijke uitdaging: de druk van de stad, klimaatverandering, het duurzaamheidsvraagstuk, natuurwaarden versterken naast toenemende recreatie, bereikbaarheid, bijdragen aan maatschappelijke opgaven, digitalisering en meer nadruk op het 'verdienvermogen' van het Bos (afgezet tegen economische- en sociale waarden). Dat vergt keuzes die verder reiken dan één bestuursperiode en die verder reiken dan Het Bos alleen.

2. **Het Bos raakt beleidsmatig versnipperd en is matig bedeeld met middelen** Het Bos is altijd gekenmerkt door een integrale beheerorganisatie die verantwoordelijkheid voor beleid, uitvoering en beheer. Dat is – in principe – no g altijd het geval. Echter sinds de grote reorganisatie van 2015 worden taken meer en meer gecentraliseerd. Dat betekent dat Het Bos steeds vaker moet 'meespelen' aan centrale tafels om de toekomstige belangen van Het Bos te borgen. Het beschikbare budget van het Bos (€.....) is te weinig om het achterstallige onderhoud weg te werken en tegelijkertijd de ambities en kansen voor Het Bos te verzilveren. Daarnaast vergt de enorme concurrentie om ruimte in en om de stad, een nieuw financieringsmodel voor het in stand houden en uitbreiden van groene zones in en om de stad. Immers, groen is net zo noodzaklelijk voor wonen als wegen, straatverlichting en voorzieningen. Deze laatsten maken deel uit van de grondexploitatie.

Komt uit PvA: checken of dit nog klopt

3. **Het Bos zit in een spagaat als het gaat om toenemende druk op bescherming van natuurwaarden en de noodzaak tot uitbreiding van recreatie- en sportvoorzieningen** De ambities van het college en de provincie zijn allereerst gericht op het behouden en versterken van de landschappelijke waarden. De NNN-normen van de provincie zijn zeer stringent als gevolg van een keuze in het verleden om ook de provinciale landschappen te laten vallen onder NNN-wetgeving. Ook in de onlangs vastgestelde landschapsvisie is weinig ruimte gelaten voor het uitbreiden van sport- en recreatievoorzieningen. Tel daarbij op de beleidsmatige versnippering van recreatie in de stad Amsterdam. Kortom, het borgen recreatie- en sport belangen vergt extra aandacht. De provincie wil dit voorjaar in het workshop deze spanning bespreken met het Amsterdamse Bos als casus.

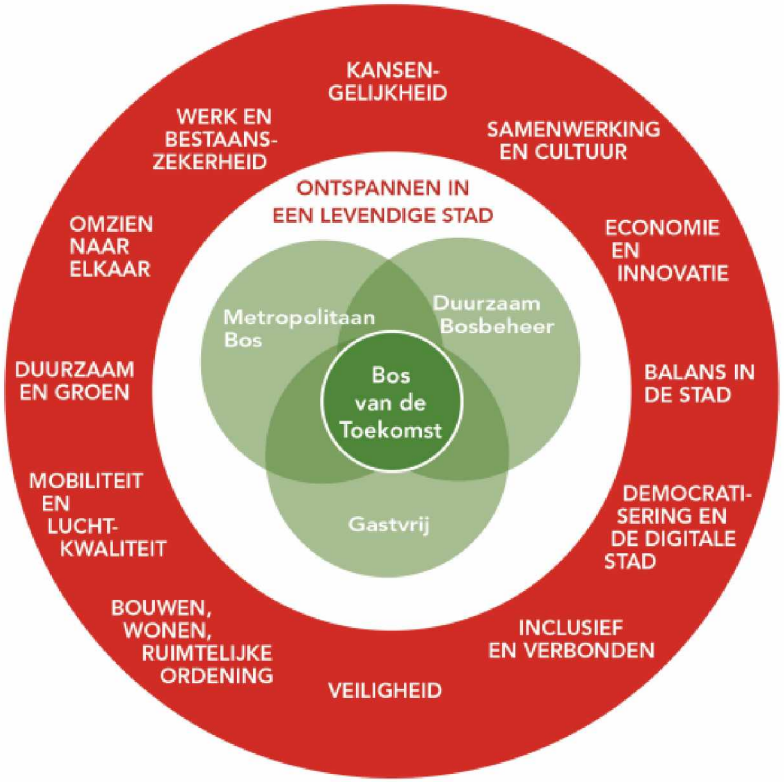
Het Bos en het coalitieakkoord

In zowel het collegeakkoord als de uitvoeringsagenda wordt het Amsterdamse Bos niet direct genoemd.

Uiteraard zijn er aanknopingspunten voor het Amsterdamse Bos te vinden. Zo vormen de groene ambities van dit college een uitgestoken hand naar het Bos. Immers het Bos is al sinds zijn ontstaan een plek voor natuurbeleving voor de Amsterdammers mèt daarnaast ruimte om te ontspannen, recreëren en sporten .

Op het eerste aspect natuurbeleving, beheerkwaliteit en groene routes enz. werkt het Bos nauw samen met de mensen van de Groenvisie, de Landschapsvisie en de Omgevingsvisie. Het Bos vervult daarin de rol als voorloper en inspiratiebron voor de anderen. (wij leveren als eerste een product op, Q3 2019)

Verder valt op dat het Hoofdstuk *Ontspannen in een Levendige Stad* uit het collegeakkoord (nog) geen concrete n vertaling heeft gekregen in de uitvoeringsagenda. Dat vindt het Bos een gemiste kans zowel vanuit het perspectief van de Amsterdammers (die dit nodig hebben) en het Bos (die dit goed kan bieden).

Ambities van het Bos

In het PvA zijn de ambities voor het Bos van de Toekomst geïdentificeerd. Met deze ambities wil het Bos een antwoord bieden op enerzijds de toenemende druk en anderzijds op de kansen en uitdagingen. De nadere invulling van deze ambities komt tot stand aan de hand van gesprekken met experts, het samenbrengen van de experts (ateliers en expertmeetings) om tot gedragen kaders en randvoorwaarden te komen en ten slotte met belanghebbenden om tot een definitieve invulling van de ambities te komen. De ambities op een rij:

1. Noodzaak om de natuur- en cultuurwaarden van het Bos te behouden en te versterken; balans tussen natuur en recreatie **(beschermen)**

2. Ruimte bieden aan maatschappelijke en recreatieve activiteiten die aansluiten bij de gebruikers van de 21ste eeuw **(benutten en ontwikkelen)**

3. Optimale toegankelijkheid van het Bos: een essentiële voorwaarde om alle (nieuwe) gebruikers te ontvangen **(bereikbaarheid)**

4. Het stadsbos van de Toekomst vraagt om een eigentijds verhaal en marketing- en communicatie aanpak **(positioneren en verbinden)**

Beschermen

Kaders en uitgangspunten beschermen

- *Cultuurhistorie*
- *Zonering*
- *Natuurwaarden*
- *NNN*
- *Onderhoudsniveau*
- *Uitdagingen beheer (o.a. bomenziektes, vernatting)*
- *Vrijetijdsbesteding*
- *Wet – en regelgeving*
  - *Hondenbeleid*
  - *Evenementenbeleid (zie ook Benutten en Ontwikkelen)*
  - *Scheiding fiets- en wandelpaden?*

Benutten en Ontwikkelen

Kaders en uitgangspunten benutten en ontwikkelen

- ***Afwegingscriteria ondernemers***
- ***Ontwikkellocaties***
- ***Horecavisie***
- ***Evenementenbeleid***
- ***Vrijwilligers (zie ook "Positioneren en verbinden")***
- ***Educatie***
- ***Sport (georganiseerd en ongeorganiseerd)***
- ***Participatiebeleid (bijzondere doelgroepen)***
- ***Kunst en cultuur***

Bereikbaarheid

Kaders en uitgangspunten bereikbaarheid

- *Betaald parkeren*
- *Alternatieven voor betaald parkeren: OV?*
- *Fietsnetwerk (zowel in als buiten het Bos)*
- *Wandelnetwerk (zowel in als buiten het Bos)*
- *Digitale bereikbaarheid? (Wifi / 4G)*
- *Groot Amsterdamse Bos*
- *Inrichting entrees*

Positioneren en verbinden

Kaders en uitgangspunten positioneren en verbinden

- ***Merkwaarden***
- ***Bezoekerswaardering***
- ***Bezoekersaantallen***
- ***"Boswachterij"***
- ***Vrijwilligers***
- ***Marketing en communicatie***

Conclusies en aanbevelingen

Bosagenda 2019-2022

- Moet nog worden gevuld